

gyermekirodalmi lap
2024. december

NAPSUGÁR

PELYHEK ÉS PIHÉK

Fél lábbal az őszben, fél lábbal a télben járunk, hiába, hogy a naptár szerint csak a hónap utolsó harmada tartozik a havas évszakhoz. Attól függően, hogy merre mászkálunk, látunk vagy sem havat decemberben.

A Napsugár oldalain nem marad el a hó, ezt a címlapon sétáló hóemberek ígérik nekünk. A szeretet ünnepe, az adakozás, az ajándékozás témáját járjuk körül koldustól angyalig, verselő, mesélő szerzőink segítségével.

Kószabószával Ausztriába utazunk, majd meglessük a csintalan Pinokkiót, amint épp jótékonykodik. Megcsodáljuk a bonchidai Bánffy-kastély félkör alakú istállójának vörösmárvány itatóedényeit. Tájékozódunk évbúcsúztató népszokásainkról, és megtudunk ezt-azt a hármas szám rejtelseiből.

Kiderül, hogy asztal mellett ülve is sportolhatunk. Maszat-művésszel karácsonyi templomablakot tervezünk, Unipan Helga néni a Tordai-hasadék világáról mesél, és az égen köröző szirti sast festi meg nekünk. Böngésszétek velünk a legszínesebb magyar irodalmi lapot, a Napsugárt!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: HATHÁZI REBEKA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVIII. évfolyam 754. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ, RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

ÁRA 9 LEJ

TÁMOGATÓINK:

A LÁTHATATLAN KOLDUS

Akár a tenyeremben is elférne a város, ahol élek, sokszor olyan parányinak érzem, máskor pedig szinte elveszek benne, s úgy járok-kelek, hogy senki sem ismer meg. Pont ilyen nap volt akkor is, amikor kürtőskalács-illatot fújt felém a szél, s én olyan aprónak éreztem magam, akár a cukorszemek a spirálforma édességen.

Átlátszó cukorkristályként csoszogtam a sétálóutcán, és zene ütötte meg a fülemet. Mire a hang forrásához értem, már a forgatag közepén jártam. Szemem a muzsikus tekintetét kereste. Gitárjátékával életet lehelt a fagyos levegőbe, ami a sötét járókelők arcára rózsás élénkséget csalt. Sokan lelassították sietős lépteiket, viszonzásul a vidám melódiáért, de a legtöbben nem vettek tudomást a dallamokról, csak loholtak véget nem érő feladataik után.

Egy közeli padon idős házaspár mosolygott. A gitárszóló – úgy képzeltem – fiatalságukat juttatta eszükbe. Leültem melléjük. Akkor vettem csak észre az alakot, aki abban a pillanatban még nálam is láthatatlanabbnak tűnt. Ruháját talán több hete nem cserélte le, borzas szakálla, vékony termete elárulta, nemhogy fedél nincs a feje felett, de még kenyérre sem igen telik neki. Mégsem sajnáltam a szegény embert. Öröm húzott nevetőránccokat az arcára, csukott szemhéja mögött táncolt korábbi élete. Elégedett vigyorát látva az utcazenész már sejtette, ma is jól döntött, amikor rávette magát a kéretlen koncertre. Azért igazság szerint nagyon vágyott rá, hogy ekkora közönségből valaki végre csengő-bongó pénzermékkal is megjutalmazza, ha már itt fagyoskodik. Az első forint koccan a legnehezebben – ezt pontosan tudta ő is. Didergett már, ezért sóhajtozás helyett belekezdett kedvenc dalába, egy melengető slágerbe.

Csukott szemmel énekelt, emiatt csak az öregek meg én láttam, ahogy a koldus meghajolt előtte, és a gitár fagyos tokjába csúsztatta minden vagyonát, a zsebében hányódó fémforintokat. Arra számított, felszívódhat a ködös utcán, de többé már nem volt láthatatlan...

TÓTH ÁGNES

ELÍRT ÉKEZETEK

Nagyanyórol így ír Feri:
öreg fejét ősz háj fedi.
Cipőt süt a kemencében,
s mikor körmös lesz a kemény,
ragyogóra kipucolja,
egy szép keményseprő legény.
Később nagy déli álma
ágyba pottyant deli alma,
s hogy olvassa, nevéteben
zizeg alatta a szalma.
Decemberben, ha hó hullna
a hófelhős magas égből,
egy elírt ékezet miatt,
nyár lenne a fagyos télből.

BERTÓTI JOHANNA

EL KELL MESÉLNI

El kell mesélni, hogy mi az a hó.
Meleg időben gyorsan olvadó.
Égből hömpölyög, pehelyként hull, s ha
a földre leér, olyan, mint a dunna.

El kell mesélni, hogy mi az a tél.
Az ősz továbbmegy, a nyár elalél.
Hideg, jégvirág, fagy és fehérség.
A hőmérséklet mínuszos érték.

El kell mesélni, mi a jégvirág.
Ablakon nyíló, sok fagyos kis ág.
Nem kell ápolni, nem kell locsolni.
Csoda. Amolyan szép, téli holmi.

El kell mesélnem, hogy mi a csoda?
A világunkon varázskorona.
Ott van, hol szólnak mesék és imák.
Sok dolog lehet. Hó, tél, jégvirág...

MOLNÁR KRISZTINA rajza

OZSVÁTH ZSUZA

A CSOMAG

Leszáll az est, fordul az éj,
visszanéz, jön-e már a tél.
És int, hogy jövök, pillanat.
Csomagra vár, mi elmaradt

a múlt évről, Mikulástól,
Kisjézustól, Angyalkától.
Várja föld, mag, fenyő, berek,
néhány felnőtt s jó sok gyerek.

Tán a futár ment rossz címre?
Egzotikus délvidékre?
Mindjárt reggel, morog az éj.
Tojánhéjon lépked a tél.

A nap tátott szájjal kel fel,
mert a föld, akár a tejfel!
Önnek csomagja érkezett.
Fehér, mint a... na, mi lehet?

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

AJÁNDÉK

Képzeletemben
az ajándék
masikkal átkötött
színes doboz,
amiben nem tudjuk,
mi rejlik.

Tulajdonképpen mindegy is,
hisz amíg kibontjuk,
bármit elképzeltünk.
Ez lehet az ajándékok
ajándéka.

KISS LEHEL

VALAMI MÁST KELLENE

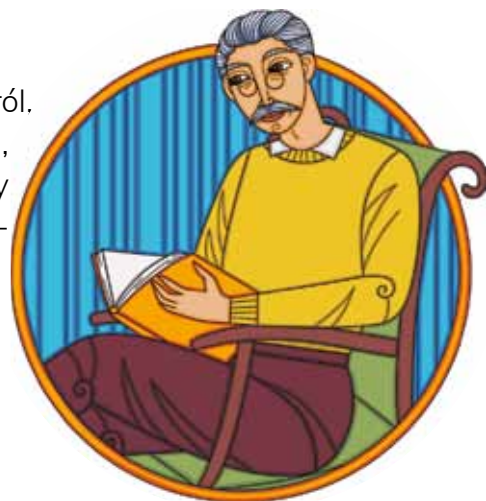
Valami mást kellene,
valami új- és korszerűt
írnom ez ünnepi versemben...
Kihagyni fenyőfát és menüt,
gyertyákat, lehullt vagy várt havat,
valami mást kellene...
Leszáll az est – nagy pillanat! –,
de nem kéne figyelnem erre se.

Szaloncukorkák sztaniol-
csillogásában angyalok
szeme kacsintgat, meglehet,
mégiscsak másról és máshogyan
kéne megírnom versemet!
Megzenésíteni se lehessen,
ne szabja gátját verstani kordon!
Súgjanak össze bár felettem,
ó, csak a Kisded,
csak a Kisded
tapsikoljon!

MESEK A ZÖLD FOTELBŐL. Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábrival? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

CSEH KATALIN

A MEZÍTLÁBAS ANGYAL

Tél volt, közeledtek az ünnepek. Az üzletek kirakatai fényárban úsztak. Karácsonyi dallamok röpködtek a levegőben, de én nem figyeltem az ünnep kellékeire, hanem a mezítlás angyalt követtem.

Előttem ment, sietett valahová. Rémülten néztem, hogy nincs csizma a lábán, sőt zokni sem, és mégsem pirosodott ki lábfejen a bőr. Nem vacogott, nem didergett, mint ahogyan én tettem volna a helyében. Rezzenetlen arccal haladt, megállás nélkül. Aj1

Azon törtem a fejem, merre tarthat, amikor hirtelen eltűnt a szemem elől. Nem volt sem a balra, sem a jobbra kanyarodó utcában. Valószínű, hogy fogta magát, s szárnyra kelt, hogy a tempóján gyorsítson.

Csalódottan indultam haza. Másnap viszont átértem azokra a helyekre, ahol egy nappal korábban jártam, és láss csodát, megint megpillantottam a mezítlás angyalt. Betért egy cipőüzletbe, szemügyre vette a csizmákat, a bakancsokat. Mire az eladó megkérdezte volna, hogy mit szeretne, ő már az utcán volt, és tovább mezítláskodott. A járókelők ügyet sem vetettek rá, mindenki sietett az ünnepi bevásárlást lebonyolítani.

Én néhány lépéssel lemaradva kitarotán követtem a mezítlás angyalt. Belépett egy kimondottan karácsonyi ajándékokat forgalmazó áruházba, ahol sok türelmetlen ember tolongott. Nyugtalanul jöttek-mentek, az volt az érzésem, hogy mindent felvásárolnának, lehetőleg azonnal és egyszerre. A mi angyalunk sehogyan sem illett a hullámzó tömegbe, angyali nyugalommal vizsgálta a csillámgyömböket. Végül a sötétzöld meg a bordó színűekre esett a választása. Két dobozt óvatosan a vásárlókosarába helyezett, és a pénztárhoz indult.

Kedvesen rámosolygott a pénztáros hölgyre, és áldott ünnepeket kívánt. Kiknek vásárolta, kiknek szánta a csillámgyömböket, talán kiderül, mire a történet végére érünk. Az ajándékáruházat elhagyva egy pillanatra megállt, majd tétova léptekkel haladt tovább. Befordult egy édességkereskedésbe, négy csomag marcipános szaloncukrot vásárolt, aztán ismét eltűnt a szemem elől, beleveszett a vásárlási lázban égő tömegbe.

Többé már nem láttam, hiába tértem vissza az ismerős helyekre, hiába figyeltem a járókelők lábát. Mindenki csizmát vagy bakancsot viselt, senki sem járkált mezítlás, nem is csoda, hiszen jégvirágok nyíltak az ablaküvegeken, és zúzvara gyöngyözött az ága-

kon. Gyorsan teltek a napok, meg is feledkeztem a meztlábas angyalról.

Aztán a karácsony szombatja előtti estén valaki megnyomta a kapucsengőt. Ki az, kérdeztem. Nem értettem, mit mond, de beengedtem, mert szelíd volt a hangja. Mit gondoltok, ki volt? Eltaláltatok, a meztlábas angyal. Máig is talány, hogyan jutott el hozzám, kitől tudta meg a lakcímem. Képzeljétek el, életében először didergett. Maga sem értette, hogy mi történt, kellemetlen, furcsa érzés, mondta.

Felajánlottam, hogy szerzek neki lábbelit, de határozottan visszautasított. Megnyugtattam, hogy ez csak átmeneti állapot. Megkínáltam mákos bejglivel meg forró hársteával. Jóízűen majszolt, és kortyolgatta a teát. Kis idő múlva szedelőzködött, sietett vissza az angyalok karába, nemsokára fellépésük lesz. Nekem elárulta, hogy a csillámgömböket angyaltársainak viszi, már egész gyűjteményük van különböző méretű, ezer színben pompázó gömbökből. Hamarosan vándorkiállításon is bemutatják őket, először a Holdudvarházban, aztán a Sarkcsillag-sarokban, később a földla-

kóknak is elhoznák. Megkérdezte, hogy elválnám-e a szervezést. Hirtelen meglepődésemben igent mondtam.

– A marcipános szaloncukrokat kiknek szántad? – érdeklődtem kíváncsian.

– Azoknak a valamikori földi gyerekeknek viszem, akik most angyalokként élnek tovább. Élnek-halnak a mennyei ízű marcipánért.

A kapuig kísértem, az utcára érve meglebentette szárnyait, és a magasba emelkedett. Hátzísákjában ott lapultak a földi ajándékok. Egy hófelleggen landolt, majd tovább szárnyalt.

Néhány év telt el azóta, hogy utoljára találkoztunk. A csillámgömb-kiállítással kapcsolatban biztosan fel fog keresni, hiszen annak idején engem kért fel a szervezésre, és az angyalok, megérzésem szerint, szavahihetőek. A megspórolt pénzből vásároltam néhány csomag marcipános bonbont, arra gondolva, hogy hátha éppen nyáron fog meglátogatni. Akkor mégsem küldhetek szaloncukrot az angyallá lett földi gyerekeknek.

VASS JÓZSEF rajzai

ADVENT

Titkok sutyorognak,
hallgatózom,
halk várakozásba
burkolózom,
zúzmarál a reggel
odakinn,
angyal evez a csend
vizein.

SZÓHULLÁS

Már megint nincs hó.
Hó helyett csak szó
paskolja fületem.

Nem is szó, szóvihar,
harsogó zivatar,
ha várok, eltemet.

Felkiáltok: Nahát!
Kéne egy szólapát,
hogy összekotorjam!

Mellettem szóember
szófokozót rendel,
várja, megtapsoljam.

CSEH KATALIN TÉLI DAL

Hópihe lágyan
lebben,
holdablak nyílik
csendben,
álmok surrannak
sorban,
ereszen jégcsap
roppan,
csillagfi szánra
pattan,
felhők közt suhan
halkan,
széncinke lendül,
szárnyal,
szívében izzó
nyárral.

TÓTH ÁGNES BETLEHEMI HANGULAT

A Hargitán a vén faház,
Betlehem-idéző látomás.
M megbújhat bent egy kis karám,
zugában jászol is talán.

Esetleg az is meglehet,
hogy Jézus épp most született.

A szél itt kinn elcsendesül.
Az égen fényes csillag ül.
December van, éjfélre jár.
Talán jön majd három király.

A PARFÜMKÉSZÍTŐ KEDVESE

3. rész

A kedves megragadta a parfümkészítőt, és vitte magával. Mohón szaglászott asztalon és asztal alatt, hogy megtalálja az illat forrását. Minden új szimatolás előtt mélyen belélegezte a kávébabok illatát is, hogy biztosan frissen és a maga teljében, tisztán érezzen az orra minden szagot. Izgatottan szagolt végig tizenhat gyümölcsös és huszonkét zöldses pultot, virág- és szappanárusokat, henteseket, tejtermékárusokat. Végigszimatolta az összes büfét és kifőzdét, de még a biztonsági őrt és a galambokat is. A padlót, a falakat, az ablakokat is végigszaglászta. Még a mosdóba is magával rángatta az illatmestert, hátha megtalálja a rejtélyes, mindennél csodálatosabb illat forrását.

Bármerre mentek, mindegyre érezte, ahogy óvatosan, alig észrevehetően, mégis szüntelenül ott bujkál ez az illat a levegőben, amitől megnyugszik, amitől boldogság és béke tölti el. Mégis, hiába szimatolták végig a Nagy Vásárcsarnok legapróbb zugait, hiába tisztította mindegyre a szaglását kávéaromával, hiába próbált segíteni neki a parfümkészítő, a titokzatos illat nyomára bukkanni nem sikerült.

Csalódottan és kimerülten jöttek ki a Nagy Vásárcsarnok zsvijából, örvénylő illatárada-tából. A parfümkészítő, hogy kicsit vigasztalja kedvesét, a járdán magához húzta, és átölelte őt. Erre az felkiáltott:

– Hogy én mekkora csacsi vagyok! Vagyis hát vagyunk, mindketten. Ez a titokzatos illat, amit végig éreztem, bárhová mentünk, bármit szimatoltunk, ez a megnyugtató illat, ami ilyen

békével és boldogsággal tölt el – ez a te illatod! Hát persze, hogy végig éreztem, hiszen egy másodpercre sem hagytalak el magam mellől, de nem is akarlak, soha.

Erre mindketten nevettek, olyan hangosan, hogy a Nagy Vásárcsarnok minden zaja eltörpült mellette.

– Hát ez egyszerű. Ezt bármikor kikeverem neked – mondta az illatmester.

– Nem akarom, hogy kikeverd – szólt a kedvese.

– Miért? – kérdezte hökkenten a parfümkészítő.

– Azért, mert ez az illat attól jó, hogy rajtad érzem. Csak a tested melegével és a hangod zengésével együtt az igazi. És ezt szeretném érezni reggel, amikor felébredek, és békésen horkolsz mellettem, és este, amikor egymáshoz bújunk, és várjuk, hogy elringasson az álom. Ez az illat mindennél kedvesebb számomra, de csak ha rajtad, veled együtt érzem.

– Így legyen! – mondta a parfümkészítő. – Ezután reggel együtt ébredünk, és este együtt, egymás illatát belélegezve alszunk el. Nekem is a te illatod a legkedvesebb. Mégis van egy illat, ami az enyémnél és a tiednél is csodásabb.

– Micsoda? – kérdezte a kedvese.

A parfümkészítő átkarolta őt, és halkán így felelt:

– A mi illatunk. A tiéd, az enyém, kettőnké. (Vége)

ANGYAL-PHONE

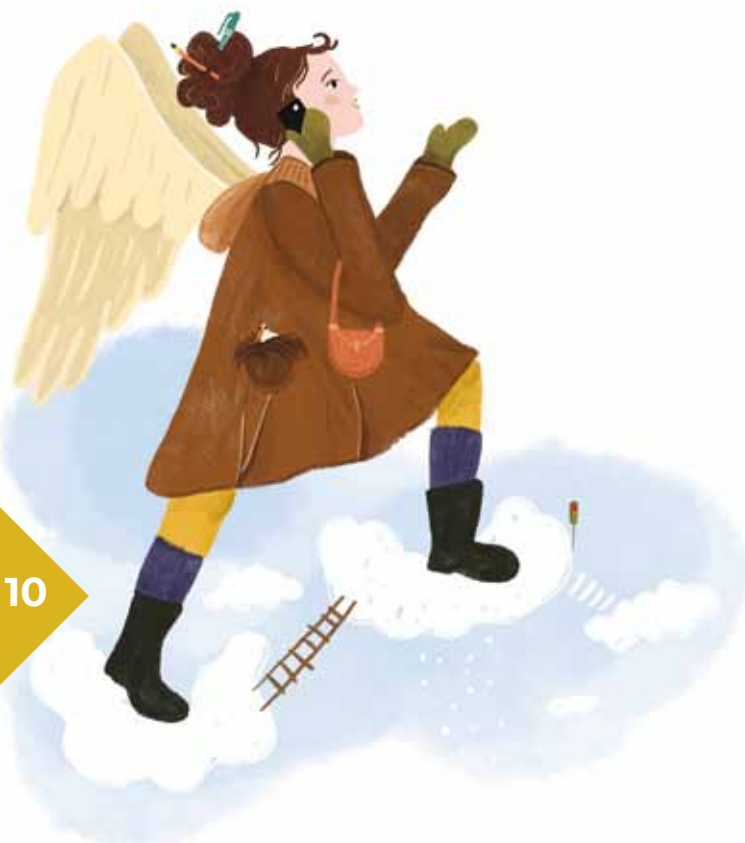

Vannak ugyan, akik azt gondolják, hogy a karácsony számunkra is csak 24-én kezdődik, de ez nem éppen így van. A szenteste igazából nekünk már csak a zárópartink. Ha addig sikerül jól dolgoznunk, akkor már nagy baj nem lesz. A családok, ha összejönnek a fenyőillatú szobában, és körülülük a nagyszitalon gőzölgő töltött káposztát, figyelmes szívűek lesznek. Ha pedig szívük figyelmes, akkor nemcsak a gyertyafényre, az ajándéokra, az ételre, italtra, nemcsak az üveggömbök csillogására, a kálacs mézes mázára, hanem magukra és főként egymásra is odafigyelnek. Tudod, ez az a figyelem, ez az a tapintat, amitől kicsit jobb lesz a világ. Ez által születik minden, ami fontos. Ha te rájuk figyelsz, ők pedig rád. Hogy nem szereted a töltött káposztát? Helyettesítsd rántott hússal! Nem az a lényeg, érted te, mit akarok mondani.

De most le kell tennem, este van az első találkozás a társaimmal, és addig feltétlenül végre kell hajtanom a próbarepülésem. Beszélünk még. Micsoda? Hát persze, hogy repülünk. Igen, már ma. Tudom, tudom, hogy nincs még karácsony, de vasárnap már advent. Igen. Advent első vasárnapja. Igen, gyertyagyújtás. Na szia, visz-hall, vedd fel a piros sapkát, amit reggel elővett anya. Ne vedd le, amikor leszállsz a buszról. Hogy láttam? Láttam. Nem a színe a lényeg, és jó meleg.

Szia! Julit? Az osztálytársnődet? Láttam. Tudom, hogy tegnap nem volt kész egy leckéje sem. Igen, hát tudom, hogy odaadtad, és megint a tiedről másolta le. De mi lenne, ha te kérdeznéd meg, hogy átjön-e hozzád? Igen, a melegszendvics jó lesz. Igen, most megint beteg a nagymamája. Szerintem nyugodtan mutasd meg azokat a pulcsikat is neki, mert te már úgysem hordod őket, pedig nagyon menők. Örülni fog. Aztán majd közben leírájátok együtt. Ha egyszer megmutatod, tudni fogja, csak tudod, hogy amikor a mama kórházban volt, sokat hiányzott. Jó lesz így!

Igen, határozottan azt gondolom. Ne felejtse el bevenni reggel a C-vitamint. Kérdezd meg anyát, vihetsz-e egy mandarinnal többet. Aztán majd a szünetben odateszed a padjára, amikor ő kimegy. Hát valószínű, hogy kicsi a nyugdíja, jól gondold, megoldod! Nem írta le, ezért kéne minél hamarabb áthívnod. Persze, hogy láttam, nem kell árulkodnod, de azt is láttam, amit te nem. A tavaly Mikuláskor, amikor már fáj a hasatok a sok édességtől, amit aznap a suliban kaptatok, ő a Főtér fele ment haza, ahogy szokott. Ott voltak a koldusok. Igen, a sokgyerekes babakocsis pereputty. Na, és mit gondolsz, egyedül ette meg, mint ti? Megosztotta velük. Igen. A felét a táskájába tette, hogy a mamájának vigye, a másik felét

az ajándékos zacskóban hagyta, amiben kaptatok, és odanyújtotta, aztán kész.

Nem, az iskolás kiflijét se dobta a szemétkosárba. Odateszi minden nap a felét a templom elé, a szemeteskuka tetejére, a zacskóba csomagolva. Felét. Megbontva, persze, a maradékot. Hogyhogy ki venné azt el? Nézd meg egyszer kedden vagy csütörtök reggel a kenyérsorban állókat. Igen, a templomnál. Hát az az öreg bácsi, igen. Nem láthatunk mindent, persze, még mi sem. De azért igyekszünk szemfülesnek lenni. Igen, ezt szépen mondtad. Akkor feltételezzük mindig a legjobbat. Ja, hogy a te nagyid? Tőle tudod? Igen, pont így. Ha nem használunk, legalább ne ártsunk. Persze, hogy te is megpróbálhatod. Elég, ha csak azt teszed oda, amit már nem eszel meg. A pulcsikat Julinak ne feledd. Hát persze, hogyha már nem hordod!

Szia! Micsoda? Hogy nem tudom, hogy elváltak? Dehogynem tudom. És akkor mi van? Nem, nem hiszem, hogy azért akarnák, hogy mégis együtt legyetek aznap, mert ez képmutatás. Ő, dehogyis, szerintem ne így fogd fel! Egyszerűen csak ők is tudják, hogy ennél is fontosabb, hogy akkor nyugi legyen. Nem lesz semmi patália, ne izgulj. Azért, mert tisztelik az ünnepet. Jó lesz, együtt lesztek, és kész. Na és?

A család akkor is család, ha csonka, ha puzzle, ha patchwork*. És hidd el, én már igazán sokfélét láttam! Hogyhogy mi van, ha ezek nem? Akkor majd sorra veszed őket. Így is jó, úgy is jó. Jaj, ne légy már ennyire merev. Pontosán, ahogy alakul. Akkor majd kétszer lesz karácsony. Na és? Nézd, ők azért nagyon szeretnek téged, és ezt te is tudod. Nem, egymást már nem annyira, vagy nem úgy. De a tisztelet legalább megvan. Ahogy a tancid is mondta. Nézd mindenkiben a jót. Amit tud, nem azt, amit nem tud. Hogy bevágta azért még az elégtelent, amikor nem tudta a verset? Azt azért valld be férfiasan, hogy megtanulhattad volna. Húsz percedbe se került volna. Az őseid ezt még nem hozhatják be ilyen gyorsan. Mert van, ami másféleképpen tanulható. Ja, hát igazad van, persze, olyan is, ami nem. Hát mi most azt nézzük, ami igen, ami jó, tudod. Hogyhogy hol fogod használni az életben? A memóriát azt mindenhol. Az empátiát is. Ugye, tudod, mit jelent ez a szó? Na szia, holnap hívhatsz majd újra.

SZUCHER ÁGNES rajzai

* patchwork – kis darabokból összevarrt, nagyobb anyagdarab

KÓSZABÓCSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

AUSZTRIA

Grüß Gott! =
Üdv Istennek!

A bécsi adventi vásárkor utazunk Ausztriába. A Magyarország, Csehország, Szlovákia, Németország, Olaszország, Szlovénia, Svájc és Liechtenstein határolta ország területét az Alpok hegység uralja 45, egyenként 2000 méter fölötti csúccsal. A Grossglockner 3798 méterével Európában a második legmagasabb. Lejtőin tehének, kecskék, mormoták élnek.

A földrész leghosszabb vízesése, a Krimmler 380 méterről zuhan a mélybe. Panorámagondolával emelkedünk az Olperer függőhídhöz, rápillantunk a Schlegeis-tóra. A 2700 méter magasan fekvő Dachstein gleccsert látjuk az üveges felvonóból, majd elérjük a Semmibe Vezető Lépcsőt. Az üveg-

házhatás miatt a gleccser évente 1 métert zsugorodik, talán 75 év múlva jeget sem találunk az Alpokon. Betérünk a közeli jégpalotába, a távolibb, 42 km hosszú jéglabirintus, az Eisriesenwelt októberben bezárt. Az uhu, a havasi pocok, a vidra, a foltos szalamandra, a rézsikló rég elbújt. Zergét is alig látunk.

A gleccserboglárika, havasi székfű, hegyi árnik a havasi törpefenyők tisztásain nyílik majd. A földekről betakarították a rozstot, zabot, cukorrépat. A hömpölygő Duna, Mura és Inn, a kristályos tavak, az Attersee- és Fertő-tó szépségét fürkésszük. Hallstatt és sósvízű tava, a Zell am See, Innsbruck, Salzburg mesés hangulatával, színes házaival, programjaival, Kismarton pedig Esterházy-kastélyával varázsol el.

Ausztria a síelők és gyógyfürdőzők kedvence. Legrégibb városa a Kr. e. 4500 óta lakott Salzburg. Sóbányája már a korai vaskorban működött. Mozartstadtnak is nevezik, mert Wolfgang Amadeus Mozart szülővárosa. Itt forgatták A muzsika hangja című filmet. Ausztriát a zene hazájaként emlegetik. Fővárosa, a kétmillió lakosú Bécs, zenei központ is. 1498

óta itt működik a világhírű Bécsi Fiúkórus, mely évente 300 koncertet ad. 2025. január 1-jén délben innen közvetítik a bécsi filharmonikusok újévi hangversenyét! A Stephansdomba lépünk, majd a szabadon lengő hangrängért és a kilátásért a toronyba is felkapaszkodunk. A város Múzeum Negyedében időzünk, a ZOOM gyermekmúzeumban. A görbe vonalak kedvelőiként a Hundertwasser-házat keressük.

Itt készült a világ első képeslapja, máris hazapostázunk egyet. A Habsburg-család régi nyári lakása, a bécsi Schönbrunn-kastély 1400 szobából áll. Kertje mellé a XVIII. században Mária Terézia császárnő építtetett lovasiskolát a lipicai mének idomítására. Az 1779-ben megnyílt császári állatkertet és a vidámparkot, a Prátert is felkeressük. A régi időkről az 5200 évvel ezelőtt élt Ötzi, a gleccsERMÚmia jut eszünkbe, akit a Dél-Tirol-i Régészeti Múzeumban láthatunk. Tirol-i kalapot csapunk a fejünkbe, az adventi vásárban sült mandulával melegítjük tenyerünket. Tányéros húst vagy császármorzsat ebédelünk. Otthon linzerkarikát, Sacher-tortát, márványkuglófot sütünk. A Csendes éj, szentséges éjt dúdoljuk. Más most, mint húsvétkor, amikor Salzburgban, Stájerországban vagy Karinthiában magas örömtüzek világítanak éjjel, miközben a nyuszi színes tojást, édességet rejt mindenhová.

Az ausztriai magyarok a szőlőről, borról híres Órvidéken, Burgenlandban élnek. Alig beszélnek a magyart, mert Ausztria hivatalos nyelve az osztrák. Az osztrák nyelvjárás 1951-ben vált külön a német nyelvből.

Österreich = Ausztria, azaz keleti birodalom

Az ausztriai német nyelv kiejtésben, hangsúlyozásban, szókincsben is eltér a németországi némettől. Az osztrákok a szó eleji s-t sz-nek ejtik, nem z-nek, a g-t k-nak, a d-t t-nek és így változik a szó jelentése is.

Grippe [kripe] (influenza) – **Krippe** [kripe] (bölcsőde)
danken [tánkn] (megköszönni) – **tanken** [tánkn] (tankolni)

Előfordul, hogy az igeragozásban eltűnik az Umlaut-nak nevezett ä hang, és azt mondják, írják például, hogy du fahrst, du schlafst. A szókincs főleg az élelmiszerek, a konyhaművészet, a háztartás, a kézművesség, az öltözködés, a közlekedés, a sport és a közigazgatás terén különbözik.

Jänner, Feber = január, február (németül Januar, Februar)

Marille = sárgabarack (németül Aprikose)

Zwetschke = szilva (németül Pflaume)

Beistrich = vessző (németül Komma)

Ringelspiel = körhinta (németül Karussell)

Magyarként érdekes lesz felfedezni az osztrákokkal közös történelmet, de addig is vegyétek kezetekbe például A tűzpiros hajú Friderika könyvet, melyet Christine Nöstlinger írt és illusztrált. Olvassátok Bambit, A tigrisbogár mesés történeteit, keressétek Az oroszlánt a karácsonyfa alatt!

A Csodák mezején Pinokkió minden nap locsolta a helyet, ahová a pénzt elásta, de nem történt semmi. Türelmét vesztve ásni kezdett, hogy lássa, mi a gond, de a pénz nem volt sehol. A Papagáj szólt neki, hogy Róka és Kandúr elvitte az aranyakat. Pinokkió szomorú és nagyon éhes volt. Kínjában szőlőt lopott, de a gazda elfogta, és az udvaron láncrea verte.

CARLO COLLODI

PINOKKIÓ

4. rész

Rajzolta: MÁRTON ÉVA
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Éjfélkor

nyestek jöttek, tyúkot lopni.
Pinokkió egy üres ólba csalogatta
a nyesteket, és rájuk zárta az ajtót.
Reggel a gazda hálából elengedte.
Pinokkió a mezőn bandukolt tovább.
Találkozott Galambbal, akitől meg-
tudta, hogy Dzszepttó nagyon
keresi, legutóbb a nagy tenger
partján látták.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK A BONCHIDAI BÁNFFY-KASTÉLY

A losonczi Bánffy család 600 éve választotta Erdélyt otthonának, miután Luxemburgi Zsigmond királytól itt birtokot kapott. A sőt megvámoló és állatvásárokat tartó Bonchida lett a grófi ág családi központja. Válaszúton bárók laktak. Számos várat, kastélyt, palotát építettek és örökölték Szilágynagyfalutól Bánffyhunyadig. Igaz lehet az a népmesei mondás, hogy akkora vendégségeket csaptak, hogy Hencidától Bonchidáig folyt a bor. Épületeket, kapukat, bejárókat díszítő címerük is mesei az aranykoronából kiemelkedő, kardot tartó griffmadarakkal.

A mai kastélyegyüttes L alakú udvarházból alakult ki. A XVII. században Bánffy Dénes négy saroktoronnyal és kaputoronnyal erősítette meg. Fia, György folytatta az építkezést, miután apját Apafi Mihály erdélyi fejedelem lefejeztette, mert a felmentő levél későn érkezett. Mivel a családban a kastélyok és a keresztnevek apáról fiúra szálltak, e szerencsétlenség óta nem kereszteltek fiút Mihálynak. Az unoka, gróf Bánffy Dénes gyermekként

örökölte a kastélyt, de Bécsbe ment tanulni, császári főlovászmester lett. Hazatérve patkó alakú barokkos díszudvar és francia kertet toldott a várkastélyhoz. Ehhez megbonttatta a konyhaépületet is tartó nyugati falat, hogy legyen átjárás a hársfaösvények, platánok felé.

Johannes Nachtigall pompás szobrokat faragott kőből az új udvarra. Ma közülük csak Napisten szekere áll. A patkóépületben istálló és lóiskola, lovarda működött. Mellettük kovácműhelyt és hintószínt nyitottak. A Bánffy-ménes 32 lova fért el az istállóban, a kedvencek kagyló alakú, vörösmárvány edényhez voltak bekötve, másnak csak kőedény jutott. Kőből faragott lovas szökőkútból ittak. A gyermekek lovaikat Turcsinak nevezték, hátukon a Berekbe is kísérelhettek. 1851-ben a Bánffy gyermekek karácsonyra csákót, tarsolyt, gőzszekeret, katonát s egy skatulyában lakó babát kaptak. Ha a skatulyát kinyitották, a baba kiugrott.

Dénes fia, György Erdély főkormányzója lett. Kolozsváron palotát építtetett, Bonchidán megjavíttatta a lakásként szolgáló főépületet. Bejáratát kovácsoltvas kapuval, oszlopokon nyugvó terasszal díszíttette. Rokokó stílusú csigavonalas díszek kerültek a teraszajtó keretére és egy latin felirat az 1784-ben befejezett munkálatokról.

Fia, József 1820-ban elbonttatta az omladozó kaputornyot, malmot építtetett belőle. Angolkertté alakította a parkot. Szabadon burjánzott a természet a kanyargó malomárok körül, remetelakot, vadászrejteket is berendezett itt. A parkra néző épületeket csúcsíves ablakokkal és csipkézett díszekkel látta el, loggiákat és óratornyot toldott hozzájuk. Minden vagyonát a kastélyra költötte, végül el kellett adnia. Kalotaszegen élő rokona, Bánffy Miklós vásárolta meg. Az ő unokája, gróf Bánffy Miklós író, illusztrátor, színházi rendező, politikus volt a kastély utolsó lakója, akinek könyvtára, dolgozószobája a toronyban volt. Testvére, Bánffy Katinka a gyalui kastélyt kapta hozományul édesapjuktól.

Ma Bánffy Miklós lánya, Katalin grófnő a bonchidai kastély tulajdonosa. Idén júniusban ünnepelte 100. születésnapját. 1944 után nem járt Bonchidán. Ő még látta a Kék-, a Sárga- és a Mária Terézia-szalont, a fehér porcelánkályhákat, a fából faragott sakkfigurákat, a régi bútorokat, az őseit ábrázoló festményeket, melyeknek nyoma veszett. A kifosztott és évtizedekig pusztuló kastélyban a kommunizmus idején traktorállomás, gombatenyészet, sörgyár működött, udvarán kukorica termett.

1999 óta a kolozsvári Transylvania Trust Alapítvány kezeli. A lassan újjászülető kastély egész évben látogatható. Kőtára és egy Bánffy Miklósnak szentelt kiállítás idézi a múltat. Gyermektáborok, szakképzések, kulturális események és elektronikus zenei fesztivál helyszíne a Kolozsvártól 30 km-re fekvő műemlék. Parkjából átláthatunk a frissen felújított választóúti Bánffy-kastélyra, és reméljük, mielőbb át is sétálhatunk oda, mint régen a Bánffyak.

Itt nektek mesélnek
a bonchidai kastélyról!

Írjátok meg nekünk, hogy hol van még kastélya a Bánffy családnak!

Ha szorgalmasan válaszoltok a rovat kérdéseire, év végén könyvjutalomban részesültök.

Összeállította: BERKI TÍMEA

Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL ÉVZÁRÓ HÓNAPCSÍZIÓK

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

December régi nevén karácsony hava. A karácsonyi ünnepkör vízkezesztig, január 6-ig tart. Európában december 4-e Szent Borbálának, a bányászok védőszentjének a napja. Ezen a napon tiltották a varrást, fonást, sepregetést. Ha női látogató tévedt a házba, az szerencsétlenséget jelentett, seprűvel kergették ki. Borbála vagy Luca napján búzát csíráztattak, ami karácsonyra kizöldülve a következő év termésére utalt.

Szent Miklós napja december 6-a. Bár az ajándékozás szokása a XX. században terjedt el, e naphoz számos népszokás társult, s a Mikulásjárásnak régebbi, népi hagyománya van. A hónap boszorkányos dátuma 13-a, Luca napja. A régi kalendáriumok szerint „Szent Lucának híres napja, a napot rövidre szabja”. E nap a téli napforduló kezdete is volt. Az ekkor elkezdett lucaszéknek karácsonyig kellett elkészülnie többféle fából. A karácsonyi, éjféλι misén arra felállva meg lehetett látni a boszorkányokat. A szék készítésének hosszú ideje miatt terjedt el a szó: Lassan készül, mint a lucaszéke.

A Lucától karácsonyig tartó 12 nap időjárását kivetítették a következő év 12 hónapjára. Ugyancsak időt jóstoltak a hagymakalendáriummal.

Nagy fej vöröshagymát 12 részre vágtak, a szeletekre csipetnyi sót tettek, szentestén jövendöltek belőle időjárást. Amelyik szeleten a só elolvadt, azt a hónapot az átlagoshoz képest csapadékosabbnak várták. December 21-e Tamás napja. Élt régen a mondás: Szent Tamás szolgálja vagyok. A bibliai Tamáshoz hasonlóan akkor hiszek valamit, ha azt a saját szememmel látom.

Karácsony környékén szokás volt a szentcsaládjárás, karácsonyi kántálás, betlehemezés. Ez tetőzik december 24-én, karácsony előestéjén, Ádám-Éva napján. A IV. század óta december 25-én ünnepeljük Jézus születését. A középkorban karácsonnyal kezdődött az új év. A karácsonyfa-állítás előzménye az örök életet jelképező életfa, termőág állítása volt. Ezt alma, dió, mézeskalács díszítette. December 25-e karácsony napja, a család ünnepe. 26-a az egyház első vértanújának, Istvánnak a napja. Sokáig élt az istvánozásnak nevezett névnapköszöntő. A leggyakoribb magyar keresztnév az István volt, a december 27-én ünnepelt János mellett. A karácsonyi regöles bőségvarázsló szokás volt.

A hóvégi Szilveszter napján zajkeltéssel, csergetéssel, pergőzéssel elűzték a rosszat, búcsúztatták az óévet, köszöntötték az új esztendőt. Népi megfigyelés szerint fehér karácsony, fekete húsvét; lucskos karácsony, rossz nyár, rossz termés; meleg karácsony, hideg tél.

HÁROM A MAGYAR IGAZSÁG

A háromlábú szék sosem billeg. Teremtett földi világunkban a **három** az egyensúlyt, a biztonságot jelenti, nyugvópont, mely összhangot, **harmóniát** teremt. Ezért **három a magyar igazság**, ezért a **harmadik az Isten igaza**. A harmadik próbálkozásnak sikerülnie kell. **A hármass fonat** a kötélnak erőt ad, a hajban rendet teremt.

Írásképe, a **3**, mintha a családot mesélné el: a két félkör, az apa és az anya ölelve óvja találkozásuk kis hajtását, a gyermeket, az egygyé vált kettő a **harmadikat**, a **harmatot**.

A három a mesék bűvös száma. Három királyfi vagy három szegénylegény három királykisasszony kezéért verseng, a hős három nap, három éjjel vándorol, három próbatételt kell kiállnia, háromfejű sárkánnyal küzd meg, három kívánsága teljesül.

Úgy teljes valami, ha háromszor történik. A gyógyító imát, a varázsigét is háromszor kellett mondani. **Három a tánc!** – mondja a szom-

Hiszek a harmóniában, melyre vágy a lélek, a szépségben, melyért kiáltoz az anyag, a szeretetben, melyért epednek a népek. Hiszek a nehézben, hogy nem lehetetlen! (Babits Mihály)

széd bácsi a körtét lopó fiúnak, miközben a hátát csépele. (Petőfi Sándor: Szeget szeggel) Lúdas Matyi is háromszor veri el Döbrögöt.

Három szántás, három kenyér, azaz a jól megmunkált föld többet terem. A falánk **három helyett eszik**, a szegény **egyed harap, harmat nyel**. A botra támaszkodó **három lábon jár**, aki értetlenkedik, **olyan arcot vág, mintha háromig sem tudna számolni**. A nehezen barátkozó **három lépés távolságot tart**. A gonoszkodó **nyelvének három éle van, mint a sásnak**. **Három asszony kész vásár** – mondják a bőbeszédű asszonyokra. **Háromnap dínomdánom, holtig való szánom-bánom**, azaz aki pazarol, elszegényedik.

Kívánni is háromfélét szoktak: **Adjon Isten három bét: bort, búzát, békességet. Adjon Isten három et: eszet, erőt, egészséget**.

Karácsonyt várva gondolnunk kell a háromra, mint **szent számra** is. Fohászkodjunk együtt a **Szentháromság**hoz. Induljunk együtt a **háromkirályokkal** a Kisjézus köszöntésére, és higgyük Babits Mihállyal, hogy a harmónia, a szépség és a szeretet nehéz, de nem lehetetlen.

SZÓLJ, SZÁM!

1. Bizonyítsátok röviden, hogy igazak a közmondások:

Nem titok, amit hárman tudnak.

Mikor kettő veszekszik, a harmadik nyer.

Harmadnapra a hal is, a vendég is bűdös lesz.

Három tehén nem csorda.

Minden dolog a harmadikban válik meg.

2. Keressetek és írjatok le szótagolva öt összetett szót, amelyeket három-három szóból alkottunk.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

E havi díjazottaink: Kozák Martin, Pusztadaróc; a zilahi M. Eminescu Iskola III. D osztálya; a havadtői harmadikosok.

A megfejtéseket honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfejtések

3. Melyik szólást rajzoltuk le? Mit jelent?
Három...

SZÓ- MÓKA

A tehén bonyolult állat, de én megfejtem.

– Pistike, majszolj!
– Jó, maj' szólok.

– Imre, miért kented be az arcodat lekvárral?
– Ez az új lmi-dzsem.

– Mit rajzolsz, Marci?
– Hajó lesz, ha jó lesz.

ILYEN A SPORT ASZTAL MELLETT

MÜLLER KATI rovata

A sport szó angol eredetű, jelentése: játék. Noha a szellem és a test játékait, edzését elkülönítjük, a fizikai sportok jelentős szellemi erőfeszítést, a szellemi sportok magas fokú fizikai állóképességet is feltételeznek. A focimeccs kimenetele gyakran a játékosok fejében dől el, és az a sakkozó fél ad mattot, aki tovább képes hosszú órákon át egyhelyben ülő teste érzeteit uralni.

A szellemi sportok, a sakk, a bridzs néven ismert kártyajáték, a go, a dáma a logikus gondolkodást, a figyelem összpontosításának képességét, a versenyszellemet, a kitartást fejlesztik. Jót tesznek az önbizalomnak, a memóriának, az önfegyelemnek, vagyis a szabályok betartására való képességnek. Ha sakkozol, mint Gyuri és Sári, javulnak az iskolai eredményeid!

A legutóbbi, 45. sakkolimpiát idén rendezték Budapesten. A mérkőzéseket 350 millió néző követte online. A késésben lévő svéd sztárjátékos, Magnus Carlsen kerékpáron tekert a helyszínre. Még épp időben érkezett, a versenyből nem zárták ki. Hiába igyekeztek a világ minden szegletéből összesereglett résztvevők, az olimpiai bajnok férfi és női kategóriában is a sakk egyik őshazája, India lett.

Persze, gyorsuló világunkkal a szellemi sportok is lépést tartanak. A hagyományos sakk mellett, ahol egy játékosnak 1-3 óra gondolkodási idő áll rendelkezésére, kialakult a villámsakk, ahol a gondolkodási időt percekben mérik, és az a fél, akinek elfogy az ideje, veszít.

A „bullet” vagy lövedéksakk játszmában egy játékosnak 1 perce van lépni. Ez olyan gyors játékot eredményez, ahol a taktikai gondolkodás szóba sem jöhet. A gyorsblitz elnevezésű villámsakkban a játékosok 3 percig gondolkodhatnak, a blitzben 5-15 percig is nyúlhat a lépésidő. A rapid játszma lépésidője 15-60 perc. A tapasztalat szerint a normál sakkversenyeken jobb eredményeket elérő játékosok a villámsakkban is jobbak.

A HÓNAP KÉRDÉSE

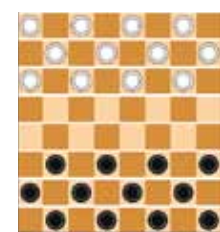
Minden idők legeredményesebb női sakkjátékosa, lapunk sakkrovatának támogatója. Ki ő?

SAKK

BRIDZS

DÁMA

GO

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Harmadikosok vagytok? Sportoljatok a Napsugárral! Nevezetek be a Napsugár Öttusa Bajnokságra! A nevezés feltétele: a sportrovat kérdéseire beküldött legalább 3 válasz. A választokat a naps.sziv@napsugar.ro címre várjuk, de postázhatjátok, vagy odaadhatjátok terjesztőinknek is 2025. január 31-ig.

MASZAT MŰVÉSZ MŰHELYÉBEN KARÁCSONYI ABLAKOK

Az ablak az épület világra nyíló szeme. Válaszfal a külső és belső világ között. A külvilágot beengedi, a bent élők rajta keresztül kapnak képet a kint zajló történésekről, ugyanakkor védi a bent lakókat. Rajta keresztül árad be a fény, a levegő. Az ablakkeret olyan, mintha egy műalkotás kerete lenne.

Legdíszesebb ablakok a gótikus katedrálisok és a szecesszió korában készült festett üvegablakok. Keressetek gótikus üvegablakokat. Nézzétek meg Róth Miksa (1865–1944), magyar üvegfestő, és Egri István (1963), erdélyi üvegművész által tervezett ólomüveg-ablakokat is.

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Tervezzetek karácsonyi templomablakot! Ábrázoljátok a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó eseményeket, népszokásokat (angyalok, pásztorok, szent család, kántálás, karácsonyeste a családban). Kollázstechnikát is alkalmazva, használjatok színes ceruzát vagy zsírkrétát, esetleg arany filctollat. Színes kartonra ragasszátok a rajzdarabokat egymástól eltávolítva. Így kerete is lesz az ablakszemnek.

NYERTESEINK:

a kibédi, IV. osztály;

a csíkszeredai Petőfi Sándor Iskola III. B;

a székelyudvarhelyi Benedek Elek Líceum III. SbS osztálya.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

Összeállította: BAK SÁRA

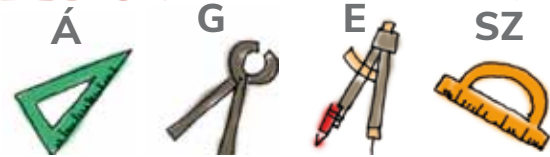
TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

1

Angyal hangszere is lehet. Keresd ki minden sorban az oda nem illő rajzot (kakuktkojást), majd olvasd össze a hozzájuk tartozó betűket.

2

Titkosírással írtunk le három szót. Olvasd ki a negyediket!

3

A következő mondatokban, illetve köztük öt hangszer neve rejtőzik. Az elsőt segítségül megjelöltük.

Túl sok a teában a **citrom**, **bitangul** savanyú.
 A legszebb tantárgy a törci, Tera legalábbis ezt állítja.
 Sikerült a csel! Lóvá tettük az ellenséget.
 Fura állat a lajhár. Falun ritkán látni.
 A lakatos eszköze a satu, Bandi bácsi is használja.
 Nem láttam Ágit, Áron viszont itt van.

A melléklet rejtvényeinek megfejtései:

- ...jót tesz a látásnak; 2. veréb, cinke; 3. És mondd, jó kisfiú voltál, Tamás? 4. Sízés, gyorskorcsolya, szánkózás, jégkorong;
- ...internetszolgáltatás; Kislány bojtja, hógolyó a földön, ág a fiú kezében, kismadár, hóember kalapja.

NEVESS VELEM!

– Találtam az udvaron egy elveszett labdát.
 – Honnan tudod, hogy elveszett?

– Hát kint a gyerekek még mindig keresik.

– Milyen szép a kutyád! Miért nem viszed kiállításra?

– Unatkozna. Nincs érzéke a művészethez.

– Szomszéd, csak nem emiatt az öklömnyi eb miatt írta ki a kapura, hogy vigyázat, kutya?

– Dehogynem. Amilyen kicsi, még rálép valaki szegénykémmre...

Ha egy üveges ajtón azt írja, hogy ИИΣÛΗ, akkor told!

– Képzeld, ikertestvéreim születtek!

– Csodás! És kire hasonlítanak?

– Hát... leginkább egymásra.

A sakkfeladványok megfejtései:

- a) jobb oldal: királyszárny, bal oldal: vezérszárny; 2. a) Sáncban; b) Áprily Lajos: Tavaszodik; 3. b) ajándék (H4), ajtó (D4), bagoly (G2), bojt (C3), erkély (G4), hógolyó (B1), hópehely (C7), jég (D1), jégcsap (B2), király (B3), korcsolya (F1).

Amikor csak szalon-cukorral, mézeskaláccsal és habcsókkal díszítjük a karácsonyfát.

Álmodik a fenyőfácska odakinn az erdőn.
Ragyogó lesz a ruhája,
ha az ünnep eljön.

Csillag röppen a hegyére,
gyertya lángja lobban,
dallal várják és örömmel
boldog otthonokban.

....., hogy
mindenki szívébe
költözzék be
szent Karácsony
ünnepén a béke.

REJTVÉNY-PÁLYÁZAT

Fésűs Éva versének hiányzó sora decemberi rejtvényünk megfejtése. Ezt küldd el nekünk egyénileg vagy az osztályoddal közösen, ha pályázni szeretnél.

VÍZSZINTES

1. Talál
4. Jármű megállásához szükséges alkatrész
7. Nagy ellentéte
10. Tűzön elhamvad
12. Evés-ivás
14. Homoród menti kis patak (GEGES)
16. Verskellék
17. A szélein sem!
18. Folyó spanyolul (RIO)
20. Ollós állat
24. Farmermárka (LEE)
25. Dárdák vége!
26. Te meg ő
28. Könyvszerző
30. Halom, kupac
32. Gyászoló ének
35. Felsőruha az ókori Rómában (TÓGA)
36. Csonthéjas gyümölcs
37. Haver közepel!
38. Ceruzarész!

1	2	3		4	5	6		7	8	9
				F						
10			11		12		13			
14				15		16				V
17			18		19		20		21	
	Z		22			23				G
	24				25				26	
27			28		29		30		31	
	E									
32	33				34		35			
36				37			E		38	

VAJNÁR ILONA rejtvénye

FÜGGŐLEGES

1. A megfejtés

2. Ellop
3. Levegő
5. Létezik
6. Felső végtag

7. Gyerelem kereszt-
apja, jó barátom
8. Igaz Máté
monogramja
9. Maró folyadék
11. Virágfajta
13. Üzlet utca felőli
része

15. SIÁ
19. Kibogoz
21. Hajfonat és villa is
van ilyen
22. Füzetbe jegyző
23. Ilyen hamar
27. Alázatosan
könyörög

29. Bizonyos ideje
31. Betegség
33. Római 2
34. Védelmes

E havi nyertesek: Hecser László Torda, Sepsiszentgyörgy; Rácz István, Marosfalu; a marosvásárhelyi Bernády György Iskola III. D osztálya; a szilágypaniti III. osztály.

HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!

KÓSZABÓSZÁ

postát bont

Akár néhányan járnak egy osztályba, mint **Krasznahorváton Fülöp Hajnal** tanítványai, akár sokan, mint **Lövétén Mag Ottilia** diákjai, az iskolában nap mint nap mosolyognak!

Jól sikerült kézimunkáitokat küldjétek el nekünk! Nem szégyen ellesni egymástól a jó ötleteket!

8

1

2

3

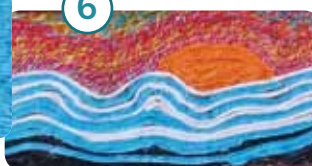
4

7

6

5

Zilah, Sólyom Andrea osztálya:

A kesztyű című mese újragondolása (1).

Ötvös Mândra, Iszló, gyurmadombormű (2).

Gyergyószentmiklós, Fogarasy Mihály Iskola,

Antal Kinga osztálya: töklámpás (3). **Molnár Mária**

Zsuzsánna: a rajz fehér filccel, fóliára készült, melybe

akvarell-háttér került (4). **Kolozsvár**, János Zsigmond

Unitárius Kollégium, **Bárdos Réka** osztálya: sokszínű

földünk minden rajza 4-4 munkából állt össze (5).

Torda, Finna Enikő osztálya: hímzés, fonalgrafika (6).

Székelyudvarhely, Tamási Áron Iskola, **László Mária**

osztálya: sütőtökfestmény (7). **Benedek Elek** Líceum,

Lőrincz Tünde és **Sebestyén Jolán** osztálya:

quilling-mesefa (8).

NAPSUGÁR -SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink képeslapjaiból az idei tanévben is küldünk azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

OLVASS, ÉS KÜLDJ RAJZOT RÓLA!

Blága Anikó diákjainak rajzait magyar népmesék és mondák ihlették a **csíkszeredai** Művészeti Líceumban.

Széllal jött a hideg tél,
a sok gyerek mit remél?
Sok hó hullott a dombokon,
csillogott szépen a fákon.

Minden gyerek örült nagyon,
hógolyóztak árkon-bokron.
Hazaértek fáradtan,
elaludtak nagyon gyorsan.

Másnap reggel felébredtek,
hóembert is építettek,
csúsztak-másztak a jegen,
jót játszottak derűsen.

Boda Erik,
Varsolc

▲▲▲
Tekeres Kata,
Kolozsvár

▲
Orbán Stefánia
Leila, Mikefalva

▲▲▲
Segesvár,
Dragomirescu Viola
osztálya

Farkas Johanna,
Lemhény:
A testvérem és én

Hull az eső, esik a hó,
nyáron jön a télapó.
Karácsonykor nyaralunk,
nyáron pedig szánkózunk.
Nagyon jó a szánkózás,
várom már a Mikulást!
Itt a tél, süt a nap,
a Mikulás a hűtőben ragadt!

Portik Zselyke, Janka Nóra,
Islai Karola Tekla, Borka Villó,
Marosvásárhely

▲▲
Kolozsvár,
N. Titulescu Iskola,
Péterfi Borbála
tanítványai

Lehullott az első hó a tájra,
készülődik a világ karácsonyra.
Minden házban gyertya ég,
szívünkben eltűnt a sötétség.
Bod Zsófia-Réka,
Marosvásárhely

Volt egyszer egy szegény ember, akinek volt egy fia. Egy nap az öreg ember elküldte a fiát szerencsét próbálni. Erdőn, mezőn, réten keresztül ment, amíg a közeli faluban meghallotta, hogy a királylány elvesztette az anyukájától kapott cipőt. Aki megtalálja, feleségül veheti a királylányt.

A szegény fiú a cipő keresésére indult. A falu végén egy öreg banya lakott, aki megígérte, hogy ha egy évig nála szolgál, megszerzi a cipőt.

Így lett királyfi a szegény fiúból. Még most is élnek, ha meg nem haltak.

Nagy Attila József, Brassó

Marosszentgyörgy,
Séra Tünde osztálya

SAKKPALOTA

SAKKPALOTA
KÉPESSÉGFEJLESZTŐ PROGRAM

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvay Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

IV. Ismétlés (Sáncolás)

Csak mi (király és bástya) sáncolhatunk, és csak egyszer egy játszma alatt.

Alapállásban sáncolhatunk úgy, hogy már nincs köztünk más báb, és még nem léptünk.

Először mi, királyok léphetünk, de csak olyan mezőn keresztül, amelyet az ellenfél bábjai nem támadnak.

Vigyázz, sakkból nem sáncolhatsz és sakkba nem érkezhetsz!

A vezérszárnyra való sáncolást hosszúsáncnak nevezzük, a királyszárnyra valót rövidsáncnak.

1.

a) Válaszd el színes vonallal a király- és vezérszárnyat, majd írd be a megnevezéseket a megfelelő helyre!

b) Rajzold be a sötét oldalra a sáncolást!

c) Állapítsd meg, melyik sáncolás nem végezhető el, mert a király és a bástya között támadott mező van!

- A világos a királyszárnyon sáncolhat.
- Sötét a vezérszárnyon sáncolhat.
- ▲ Világos a vezérszárnyon.
- ◆ Sötét a királyszárnyon.

2.

a) Egészítsd ki a versrészletet a mai sakklecka címének elemével!

„.....-ban a hóvíz
könnyű hajót visz,
füstöl a fényben a barna tető.”

b) Nézz utána, mi a vers címe, ki a szerző! Írd a vonalra!

.....

3.

a) A Sakkpalota életképet nézve keresd meg a meghatározott mezőkön található j-ly-t tartalmazó szavakat! Írd a megfelelő helyre!

B1, D1, F1, G2, H4, C3, B3, C7, G4, B2, D4

j: .....

ly: .....

b) Sorold betűrendbe az a) pontban gyűjtött szavakat!

A feladatok megfejtését a 22. oldalon találod, kivéve az 1. c) feladatét, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

BETLEHEMEZÉS

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. Csengő; 2. Karácsonyfa;
3. Trombita, citera, cselló, hárfa, tuba, gitár.

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA MADÁRTÁVLAT

Kedves házigazdánk, **UNIPAN HELGA** sokat sétált távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel felszerelve a szabad ég alatt. A látottakat művészi képeken örököltette meg. Itt olvasható mindaz, amit képeiről elárult nekem. Mert a természet a legjobb tanítómester!

Magasból szemlélve a táj más, mint amikor benne járunk. Különös képződmény a Tordai-hasadék a Torockói hegységben, Torda városának közelében. A legenda szerint a kunok elől menekülő Szent László király fohásza nyomán vált ketté a hegy. Földrajzilag az Aranyos folyóba ömlő Hesdát-patak vájta a mészkőbe a két kilométer hosszú hasadékot, melynek falaiban kétoldalt 32 feltárt barlang ékeskedik.

A hasadékot III. Endre király 1291-es, a tordai kereskedők részére kiállított kiváltságlevele említi így: Thorda hasadékja. 1938-ban felkerült az UNESCO természeti műemlékek listájára. A Romániában előforduló 3400 növényfajból a hasadékban 997 faj él. Ezek egy része ritka, védett, mint például a méregölő sisakvirág, a henye boroszlán, a homoki nőszirm, a magyarföldi husáng és a turkesztáni hagyma.

Lepkék, gyíkok, bogarak, békák mellett őz, nyúl és vaddisznó is bókászik a hasadék menti erdőkben. Itt lakozó védett madarak a kövirigó, a hantmadár, a hajnalmadár. A Tündérvár nevű barlangban állítólag tündérek laknak. Ők április végén, Szent György napjának éjjelén hordják ki onnan kincseiket. A tündérekről nem található leírás a tudós könyvekben.

A hasadékban vagy a kétoldalt magasodó sziklafalak ormain sétálva láthatjuk az égen köröző, vadászó szirti sast. Fészket a sziklapárkányra rakja, röptében akár a Hortobágyig is elkóborol. Most azonban a fészkével szemben magasodó sziklán pihen, innen figyeli a terepet. A hasadék más madarai, a havasi sarlófecske, a holló, a galamb, a nagy fülesbagoly távolról lesik, nem merik megzavarni.

◆◆◆
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

Milyen kőből valók a Tordai-hasadék sziklafalai?

**E havi díjazottaink: Opra-Tamás Szilveszter, Kézdikóvár;
a vámosgálfalvi IV. osztály.**

**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php**

TÖRD A FEJED, NEVESS VELEM!

A megfejtéseket
a 22. oldalon találod.

1

Mit mond a hó-
ember? Írd be a rajzocskák kez-
dőbetűit a sárga
kockákba.

7	11	5	5	4	9	1
---	----	---	---	---	---	---

8	2	5	2	10	6	1	3
---	---	---	---	----	---	---	---

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

NEVESS VELEM!

Téli közmondás:

Ki a hideget nem szereti,
hóember nem lehet.

– Mit kiabál a nyúl, ami-
kor megtámadja a hóem-
bert?

– Ide a répát, vagy ho-
zom a hősugárczó!

– Mit mond a jóorrú hó-
ember?

– Murokszagot érzek!

– Mit csinál a hóember
nyáron?

– Beleolvad a környeze-
tébe.

– Hova mész, Peti?

– Szilvát szedni.

– De Peti, tél van!

– Tudom: sapka.

– Mondj egy téli zöld-
séget.

– Síparadicsom!

2

Se elejük, se végük a hálóba
írt szavaknak, de ha kiegészí-
ted őket a meghatározások
alapján, egy-egy nálunk telelő
madár neve alakul ki a sárga
kockákban.

	A	D	Ó	
	S	Z	T	
	É	G	E	
	L	N	E	
	Ö	G	R	

kissé barátságatlan,
kezelhetetlen

becézett Eszter

a múltban

léteznek

csésze

	1.	Vuk vadkacsája	Lábos-szélek!	Kipling farkasvezére	Nemes ló						
Éttermi olvasmány	▼										
Falánk rovar											
Maros megye autójele			RI!								
Dob közepe!		Becézett Aladár Az illetőket		Becézett Angéla							
Március 8-án ünnepeljük						Gyengéd érzelem	Zalai Ákos	Gabonát betakarít	Lakol mássalhangzói	2.	▼
Dekagramm				Szártott (gyümölcs) Gurítós sport							
Üdítómárka (DEIT)					Börtön-cella Angol csók						
Némán újít!			Szántó eszköz ORLANDO				Alma-darab! Zakatol a végén!				
Tóvég!		Dokumentum Ellenőr, röv.							A, ..., B Helyezés, rakás		
Bér, fizetés								Török Sándor Részére			
Illetve, rövidítve				Angol kó GEIL						Októberi, novemberi	▼
Kerti öntözőcső					Más elől felfaló Végül vitat!						
Fej eleje!		Szonett-vég! Nagy Viktor					Vágó-eszköz Néma falu!				
Ázsiai ország						FISZ Ugyan, dehogy!					
	↳ Ú									Római 1-es	

3 Mit kérdez a Mikulás Tomitól? A skandi megfejtéséből megtudod.

NEVESS VELEM!

– Látom, sízni készülsz. Miért ilyen rövidke a síléceid?
– Mert csak egy napra megyek.

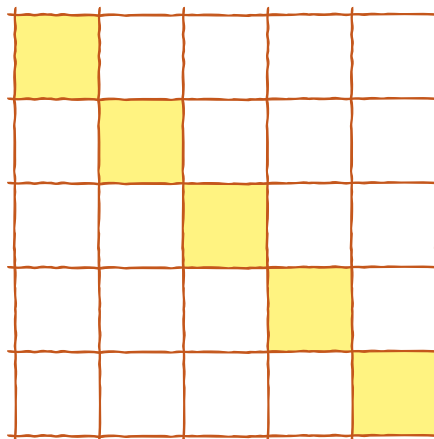
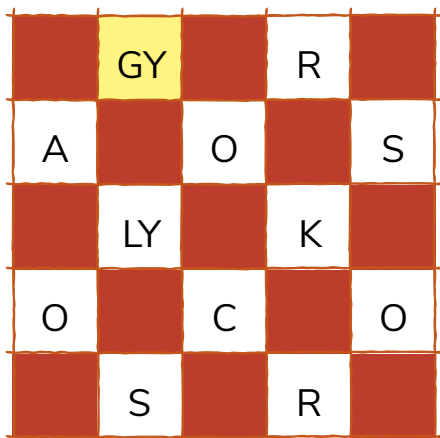
◆
– Mi az abszolút lehetetlen?
– Forgójajtón átsíelni.
◆

– Mit csinál a félős síző, miután a pálya aljára ér?
– Lelécel.

4

A következő négy feladat mindenikének egy-egy téli sport a megfejtése.

Alkoss szavakat az ábécérendbe szedett betűkből (segítenek a meghatározások is), és írd be őket a mellettük levő sorba. A megfejtés az átlóban alakul ki.

ÉÖSTT
(nem világos)
EHÍRS
(nevezetes)
AÁHMZ
(országom)
CSEÉPT
(bélyegző)
IOPRS
(szín)

SZ
Á

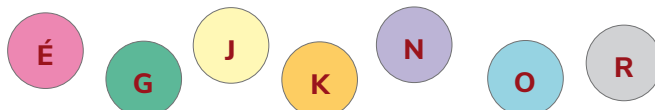
É=Ó

◀ Kép-
▶ rejtvény

▶ A jelzett GY betűtől indulj, és a sakkbeli futó szabálya szerint haladva olvasd sorba a betűket.

Másold a betűket a megfelelő színű kockákba.

Vágd körbe az angyalt, rajzolj neki arcot, színezd ki a haját, díszítsd a ruháját. Szárnyait vagdosd be, hogy könnyebben repüljön, és mindegyik „tollára” írd fel egy számodra kedves személy nevét, hogy tudja, kiket kell meglátogatnia karácsony este.

5

Keress ki a táblázatból a betűket megadott helyük szerint, és írd be őket a sárga négyzetekbe. Belőlük tudhatod meg az alábbi kép címének folytatását.

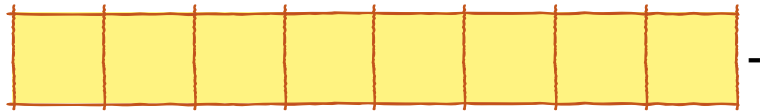
Amikor szünetel az ....

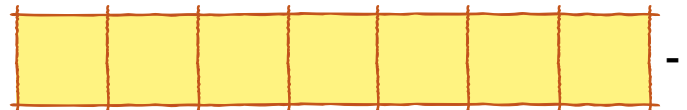
Keress meg a két kép közti 5 apró eltérést!

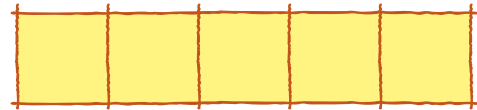
	A	B	C	D	E
1	A	Á	B	C	D
2	E	F	G	H	I
3	J	K	L	M	N
4	O	Ö	Ó	P	R
5	S	T	U	Ü	Z

E2 E3 B5 A2 E4 E3 A2 B5

A5 E5 A4 C3 C2 B1 C3

B5 A1 B5 B1 A5

